

KURUMSAL SİBER OLAYLARA MÜDAHALE EKİBİ TALİMATI (SHT-SİBER)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanım ve Kısaltmalar, Hukuki Dayanak

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Talimatın amacı; Kurumsal Siber Olaylara Müdahale Ekibi (SOME)'nin kurum organizasyonu içerisindeki yerini, kapasite planlamasını, personelin niteliklerini, alması gereken eğitimleri, Kurumsal SOME'nin siber olay öncesi, esnası ve sonrasında yapması gereken çalışmaları ve kurum içi/kurum dışı paydaşlarla iletişimine ilişkin usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat, Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen havayolu işletmelerini, yer hizmet kuruluşlarını ve havaalanı/terminal işleticilerini, havaaracı üs bakım kuruluşları ve seyrüsefer hizmet sağlayıcılarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat;

a) 20/10/2012 tarih ve 28447 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ulusal Siber Güvenlik Çalışmalarının Yürütülmesi, Yönetilmesi ve Koordinasyonuna İlişkin Bakanlar Kurulu Kararına, 11/11/2013 tarih ve 28818 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Siber Olaylara Müdahale Ekiplerinin Kuruluş, Görev ve Çalışmalarına Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğine, 14/10/1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'na, 10/11/2005 tarih ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a, 2016-2019 Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı'na ve Milli Sivil Havacılık Güvenlik Programı Ek 19- Siber Tehditlere Karşı Yapılacak İşlemler Talimatı'na dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Talimatta geçen;

- a) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
b) Havacılık Sektörü İşletmeleri (İşletme): Hava taşıma işletmelerini, havaalanı işletmelerini, terminal işletmelerini, yer hizmetleri kuruluşlarını, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcılarını
c) İz kaydı: Bilişim sistemlerinin işletilmesi esnasında veya siber olaya maruz kalması durumunda ürettiği kayıtları,
ç) Kurumsal SOME: Temel görevleri Siber Olaylara Müdahale Ekiplerinin Kuruluş, Görev ve Çalışmalarına Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ'inde yer alan, kurumunda bulunan siber güvenlik risklerini azaltan ve siber olay meydana geldiğinde görev tanımında yer alan çalışmaları yapan Kurumsal Siber Olaylara Müdahale Ekibini,
d) Havacılık Sektörel SOME: Düzenlemekle yükümlü olduğu havacılık sektöründe bulunan kritik altyapı veya kamu sistemlerini siber olaylardan korumak için çeşitli çalışmalar yapan Sektörel Siber Olaylara Müdahale Ekibini,
e) Siber Olay: Bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizlilik, bütünlük veya erişilebilirliğinin ihlal edilmesini veya ihlal teşebbüsünde bulunulmasını,

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- f) Tebliğ: 11 Kasım 2013 Tarihli ve 28818 Sayılı Siber Olaylara Müdahale Ekiplerinin Kuruluş, Görev ve Çalışmalarına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliği,
- g) USOM: Temel görevleri, “Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezinin Kuruluş, Görev ve Yetkilerine Dair Usul ve Esasların” da yer alan Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezini,
- ğ) TSE: Türk Standartları Enstitüsünü,
- h) ISO: International Organization for Standardization (Uluslararası Standartlar Organizasyonunu),
- ı) IEC: International Electrotechnical Commission (Uluslararası Elektroteknik Komisyonunu),
- i) Hizmet Alınan Kuruluş: Siber Güvenlik ile ilgili İşletmeye hizmet veren kurum/kuruluşları,
- j) SGSYY: Siber Güvenlikten Sorumlu Yetkili Yöneticiyi,
- k) Kişisel Veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi,
- l) Genel Müdür: SHGM Genel Müdürünü,
- m) Kritik Varlıklar: İşletmenin iş sürekliliğini ciddi anlamda sekteye uğratabilecek ve çalışmaması durumunda Türk Havacılık Sektörünü maddi ve itibari yönden zedeleyebilecek sistem/bilgi/belge vb. bütünü,
- n) Some İletişim Platformu(SİP): USOM tarafından SOME’lerin iletişimi için oluşturulmuş güvenli iletişim platformunu (www.sip.gov.tr)

ifade eder.

(2) Bu Talimatta belirtilmeyen tanımlar için, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ile 10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Kanunu’nda, ilgili diğer mevzuatta ve ülkemizin üyesi bulunduğu uluslararası sivil havacılık kuruluşları tarafından yayımlanan dokümanlarda belirtilen tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Kurumsal SOME Kurması Gereken İşletmeler

MADDE 5 – (1) Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilen havayolu işletmeleri, yer hizmet kuruluşları, havaalanı/terminal işletmecileri, hava aracı üs bakım kuruluşları ve seyrüsefer hizmet sağlayıcıları Kurumsal SOME kuracaktır.

Kurumsal SOME Temel Prensipleri ve Kurulum Aşamaları

MADDE 6 – (1) Kurumsal SOME kuran her İşletme, doğrudan İşletmenin yönetimine (Yönetim kurulu başkanı veya Genel Müdür) bağlı bir Siber Güvenlikten Sorumlu Yetkili Yönetici (SGSYY) atayarak, bu yönetici liderliğinde bir Kurumsal SOME yapılanmasını oluşturur. SGSYY yönetimindeki Kurumsal SOME İşletmenin organizasyon yapısında yer alır. SGSYY Kurumsal SOME birimi yönetim fonksiyonunu icra eder. SGSYY yönetim fonksiyonunun yanı sıra bu madde de belirtilen SOME fonksiyonlarından bir ya da bir kaçını da yerine getirebilir.

(2) SGSYY’nin uygunluğu, Genel Müdürlük tarafından bu talimatın 6. Maddesinin 3.üncü Fıkrasında belirtilen bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi sonucunda onaylanır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(3) İşletme tarafından atanan SGSYY'nin Genel Müdürlük tarafından onaylanması esnasında istenilen belgeler ve şartlar;

a) Doldurulmuş ve ıslak imzalanmış Siber Güvenlikten Sorumlu Yetkili Yönetici Değerlendirme Formu (Ek-1),

b) Personelin işletmede çalıştığını gösteren SGK sigortalı hizmet listesi

c) Bilgi Güvenliği/Siber Güvenlik alanında en az 5 yıllık tecrübe sahibi olduğunu gösteren belgeler,

ç) Bilgi Güvenliği/Siber Güvenlik alanında uluslararası geçerliliği olan aşağıdaki sertifikalardan en az 1 tanesi:

1) CISA- Certified Information System Auditor

2) CISSP- Certified Information System Professional

3) CISM- Certified Information System Manager

4) CRISC- Certified In Risk and Information Systems Control

5) ECSA- EC-Council Certified Security Analyst

6) GSEC- GIAC Security Essentials

d) En az lisans derecesine sahip olduğunu gösteren diploma,

e) İletişim bilgilerini ve TC Kimlik Numarasını da içerecek şekilde hazırlanmış özgeçmiş,

f) SHGM Hizmet Tarifesine göre yatırılmış ücret dekontu

Genel Müdürlük onayına resmi yazı ile sunulur. Genel Müdürlük bu bilgi ve belgelerden uygun olanları talep etmeyi teyit edebilir.

(4) Kurumsal SOME, işlemenin/kuruluşun bilgi işlem biriminden ve mevcut diğer birimlerinden tamamen bağımsız bir şekilde SGSYY'nin altında kurulur.

(5) Kurumsal SOME temel olarak aşağıda belirtilen altı fonksiyonu icra eder:

a) SOME birimi yönetimi fonksiyonu,

b) Olay müdahale yönetim ve koordinasyon fonksiyonu,

c) Sistem test ve denetimi fonksiyonu,

ç) Kurumsal siber güvenlik bilinçlendirme fonksiyonu,

d) İz kayıt analiz fonksiyonu

e) Siber istihbarat toplama fonksiyonu

(6) İşletmenin, 6'ncı Maddenin beşinci fıkrasında belirtilen fonksiyonları konunun önemi ve hassasiyeti nedeniyle işletme bünyesinde yürütmesi tercih edilmelidir. Ancak zorunlu hallerde hizmet alımı yoluyla temin edebilir. SOME birimi yönetim fonksiyonu/SGSYY hiçbir şekilde hizmet alımı yoluyla temin edilemez. Bu nedenle, SGSYY kurum çalışanı olmak zorundadır. Kurumsal SOME'de görev yapan personellerin görev tanımları açık bir şekilde yapılmalıdır. Yapılan görev tanımlarında Kurumsal SOME fonksiyonları dışında görev yapmalarına olanak sağlayacak hiçbir madde bulunamaz.

(7) Kurumsal SOME fonksiyonlarının bir firmadan hizmet alımı yoluyla temin edilmesi durumunda;

a) Firma ve ilgili personel bilgileri gerekli güvenlik tahkikatları yapılmak üzere Genel Müdürlüğe bildirilir,

b) Firma ile Gizlilik Sözleşmesi yapılır,

c) Firma, personelinin İşletmenin hizmet verdiği sektör alanında faaliyet gösteren başka hiçbir işletmede sözleşmesi süresince çalıştırılmayacağını taahhüt edecektir.

(8) İşletmeler, Kurumsal SOME yönetim fonksiyonu/SGSYY görevi haricindeki fonksiyonlarını yerine getirmek üzere yeteri kadar personel görevlendirir veya yeteri kadar personel ile hizmet alımı yapar.

(9) Kurumsal SOME'nin görev ve sorumluluklarının gerçekleştirilmesi için, Kurumsal SOME'de çalışacak personelin en az ön lisans programlarından mezun olması ve en az iki yıl bilgi işlem ve/veya bilgi güvenliği/siber güvenlik konularında bilgi ve tecrübeye sahip olması gerekmektedir.

(10) İşletmeler, Kurumsal SOME Kurulum ve Yönetim Rehberi'nin Ek-5'inde yer alan Kurumsal SOME'ler için Gereksinim Listesi'ne uygun şekilde görevlerini icra etmek zorundadır.

Kurum İçi Paydaşlarla İletişim Esasları

MADDE 7 – (1) Kurumsal SOME; siber olay öncesi, esnası ve sonrasında, siber güvenliği yönetmek amacıyla kurumdaki bilgi işlem birimi ve varsa hukuk ve basın/halkla ilişkiler müşavirlikleri ve benzeri birimler ile birlikte çalışır.

(2) Bilişim sistemlerinin yönetimini ve sürekliliğini sağlayan bilgi işlem ekibinin görevleri ile siber güvenliğe ilişkin belirlenen politikalara uygun şekilde faaliyet gösteren, ihtiyaç durumunda yetkili makamlarla iletişime geçen, kayıt vb. veriyi yetkili makamlara aktaran ve müdahaleyi yapan/yapılmasına yardımcı olan Kurumsal SOME'nin görevleri birbirinden farklı görevler olup bu görevleri yapan ekipler arasında "görevler ayrılığı" ilkesinin uygulanması ve farklı personel tarafından yapılması zorunludur. Bu amaçla iş gücü kapasitesinin artırılması ve iyileştirilmesi için işletme gerekli tedbirleri alır.

(3) Kurumsal SOME; siber olay esnasında, işletmenin yapacağı müdahaleyi bilgi işlem birimi ile koordine eder. İhtiyaç duyulması halinde, bilgi işlem birimine teknik destek sağlayabilir.

(4) Kurumsal SOME; siber olay sonrasında, olay ile ilgili siber olay sonrası değerlendirme çalışmasını ilgili birimler ile birlikte yürütür ve ilgili paydaşları bu talimata uygun bir şekilde bilgilendirir.

(5) İşletmeler, Kurumsal SOME'lerin kurum içi paydaşlar ile iletişim esaslarını bu talimatın Madde 7'sinde belirtilen esaslar göz önüne alınarak düzenlendiği bir prosedür/talimat hazırlamakla yükümlüdür.

Kurum Dışı Paydaşlarla İletişim Esasları

MADDE 8 – (1) Kurumsal SOME, tüm Kurumsal SOME personelinin iletişim bilgilerini USOM ve Havacılık Sektörel SOME'sine Some İletişim Platformu (SİP) üzerinden bildirmek ile yükümlüdür.

(2) Söz konusu platformda yer alan bilgilerde değişiklik olması durumunda Kurumsal SOME bu değişikliği gecikmeksizin SİP üzerinden güncellemekle yükümlüdür.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(3) Kurumsal SOME, İşletmelerine yapılan bir siber saldırı esnasında vakit kaybetmeden Havacılık Sektörel SOME'si ve USOM'a bilgi vermek zorundadır.

(4) Kurumsal SOME, yıllık Siber Güvenlik Faaliyet Raporlarını Ek-2'de belirtilen formata göre hazırlayarak Havacılık Sektörel SOME'sine en geç izleyen yılın 31 Ocak tarihine kadar eksiksiz bir şekilde gönderirler.

Siber Güvenlik ile İlgili Eğitimlerin Alınması

MADDE 9 – (1) İşletme, Kurumsal SOME personellerinin görevlerini icra edebilmesi için gerekli her türlü eğitimi almalarını sağlamak ile yükümlüdür.

(2) İşletme, Kurumsal SOME personellerinin eğitim içerikleri Ek-3'te verilen eğitimleri personel Kurumsal SOME'de görevlendirildikten sonra en geç 1 yıl içinde eksiksiz bir biçimde almalarını sağlar.

(3) İşletme, Kurumsal SOME personellerinin Ek-3'te yer alan söz konusu eğitimlerin 5 senede bir tazeleme eğitimlerini almalarını sağlar.

(4) Yukarıda belirtilen eğitimler birleştirilebilir. Bu durumda eğitim içeriği Havacılık Sektörel SOME'sine bildirilmelidir.

(5) İşletme, Kurumsal SOME personeline sağladığı eğitim olanakları ile sınırlı kalmamalı, söz konusu personelin sistemli bir şekilde kayıt analizi ve yönetimi yapabilmesi, işletmenin bilişim sistemlerindeki önemli güvenlik zafiyetlerini tespit edebilmesi ve siber olay müdahale koordinasyonu yapabilmesi için gerekli olan temel yetkinliklere sahip olabilmesi amacıyla güncel teknolojiyi takip etmesini sağlamakla yükümlüdür.

Kurum İçi Siber Güvenlik Kültürü Oluşturma ve Farkındalık Çalışmalarının Gerçekleştirilmesi

MADDE 10 – (1) Kurumsal SOME, kurum içi farkındalık çalışmaları kapsamında;

a) İşletme personeline Siber Güvenlik Farkındalık Eğitiminin verilmesi ve bu eğitimin her sene tazelenmesi,

b) İşletme tarafından Siber Güvenlik Farkındalık Eğitimi verilen personelin yetkinlik seviyesinin Kurumsal SOME tarafından değerlendirilmesi,

c) İşletme çalışanlarına bilgi güvenliğiyle ilgili bilgilendirme e-postaları gönderilmesi,

ç) İşletmenin bilişim sistemlerine erişimi olan bütün çalışanlarının en az %25'ini kapsayacak şekilde 3 ayda bir yılda en az 4 kez olmak üzere sosyal mühendislik testlerini yapması/yaptırması ve sonuçlarını Ek-4'te belirtilen formata uygun bir şekilde testin bitiminden en geç 1 ay sonra Genel Müdürlüğe gizli resmi yazı ile bildirmesi,

d) İşletmenin bilgi güvenliği farkındalığını ölçecek anketlerin/çalışmaların senede en az 1 kere yapılması,

e) Siber Güvenlik Farkındalığı konusunda yetersiz görülen çalışanların tespit edilmesi ve bu çalışanların siber güvenlik farkındalığının artırılması için gerekli çalışmaların yapılması,

faaliyetlerini yapar/yaptırır.

(2) Madde 10 fıkra 1 de belirtilen faaliyetlerin dışında Kurumsal SOME'nin;

- a) İşletmenin yemekhane, toplantı odaları gibi ortak kullanılan bölgelerine bilgi güvenliğiyle ilgili posterler asılması,
- b) Siber güvenlik ile ilgili periyodik olarak kurum içi bülten hazırlanması ve bu bültenin çalışanlar ile paylaşılması,
- c) Varsa işletmenin iç portalında siber güvenlik ile ilgili bir bölüm oluşturulması,
- ç) Siber güvenlikle ilgili ekran koruyucuların ve arka plan resimleri vb. materyallerin hazırlanması,

faaliyetlerini de Siber Güvenlik Farkındalık Çalışması kapsamında yapması önerilir.

Bilişim Sistemleri Güvenlik Testlerinin Gerçekleştirilmesi

MADDE 11 – (1) Bilişim sistemleri güvenlik testleri Ek-5'te belirtilen şekilde gerçekleştirilir.

(2) Geniş kapsamlı test ve denetim kapsamında;

a) Kurumsal SOME yılda en az bir kez aşağıdaki kapsamda test ve denetimleri TSE tarafından belgelendirilmiş onaylı sızma testi firmalarına yaptırır.

- 1) İç ağda yer alan bileşenlerde bulunabilecek zafiyetlerin taranması
- 2) Dış ağa açık bileşenlerde bulunabilecek zafiyetlerin taranması
- 3) Dışa açık web uygulamalarının sızma testleri
- 4) Etki alanı ve son kullanıcı bilgisayarları yapılandırma testleri
- 5) Veri tabanı yapılandırma testleri
- 6) Kuruma özel geliştirilmiş yazılımlar
- 7) DNS servisi testleri
- 8) E-posta servisi testleri
- 9) Sosyal mühendislik testleri
- 10) Sadece kurum içinden erişilen web uygulamaları sızma testleri
- 11) Dağıtık servis dışı bırakma (DDoS) testleri
- 12) Sanallaştırma sistemleri testleri
- 13) Kablosuz ağ testleri
- 14) Güvenlik duvarı testleri
- 15) URL ve içerik filtreleme testleri

a. Geniş Kapsamlı Sızma Testleri sadece TSE onaylı sızma testi firmalarına yaptırılabilir.
b. Gerçekleştirilen geniş kapsamlı test sonuç raporlarının içermesi gereken minimum bilgiler:

1. Yönetici Özeti

- a) Sızma Testini Gerçekleştiren Firma Bilgileri
- b) Sızma Testini Gerçekleştiren Şahıs Bilgileri
- c) Sızma Testi Kapsamı
- ç) Sızma Testi Metodolojisi ve Test Esnasında Kullanılan Sistem/Program/Ürün

Bilgileri

d) Sızma Testi Sonucunda Tespit Edilen Bulguların Kritiklik Seviyesine Göre Dağılımı

2. Teknik Özet

- a) Zafiyetin Önem Derecesi (Acil, Kritik, Yüksek, Orta, Düşük)
- b) Zafiyetin Etkisi
- c) Zafiyetin Bulunduğu Bileşenler
- ç) Zafiyetin Nedeni ve Nasıl Tespit Edildiği Hakkında Açıklama
- d) Alınması Gereken Önlemler

c. Kurumsal SOME'nin yılda en az bir kez TSE tarafından belgelendirilmiş onaylı sızma testi firmalarına yaptırmayı gerektiren geniş kapsamlı sızma testleri iki sene üst üste aynı denetçiler tarafından yapılamaz.

d. Kurumsal SOME, geniş kapsamlı sızma testlerini yaptırdığı firma ve bu testlerde görev alan firma personelleri ile gizlilik sözleşmesi imzalar.

e. İşletme, Kurumsal SOME fonksiyonlarını icra etmek için hizmet aldığı kuruluşlara ve o kuruluşların hisse sahibi olduğu diğer kuruluşlara hizmet alımı süresince Geniş Kapsamlı Sızma Testi yaptıramaz.

f. İşletme, Geniş Kapsamlı Sızma Testi sonucunda bu maddeye uygun olarak oluşturduğu raporun tamamını testin bitiminden sonra en geç 7 iş günü içerisinde gizli resmi yazı ile Genel Müdürlüğe gönderir.

(3) Dar Kapsamlı Test;

a) Kurumsal SOME, dar kapsamlı test kapsamında; en az 6 ayda bir aşağıdaki kapsamda test ve denetimleri yapmak veya yaptırmak ile yükümlüdür:

- 1) İç ağda yer alan bileşenlerde bulunabilecek zafiyetlerin taranması
- 2) Dış ağa açık bileşenlerde bulunabilecek zafiyetlerin taranması
- 3) Dışa açık web uygulamalarının sızma testleri
- 4) Etki alanı ve son kullanıcı bilgisayarları yapılandırma testleri
- 5) Veri tabanı yapılandırma testleri

b) Kurumsal SOME, İşletme bilgi işlem altyapısında köklü bir değişiklik olması durumunda da 6 aylık süreyi beklemeden aynı test adımlarını gerçekleştirmek ile yükümlüdür.

c) Kurumsal SOME, İşletme personeli tarafından üretilen yazılımların kullanıma geçmeden önce yazılım güvenliği ile ilgili testlerinin yapılması/yaptırılmasından ve bu test sonuçlarının dökümanite edilmesinden sorumludur.

(4) Kurumsal SOME, yapılan güvenlik testleri sonucunda suç olabilecek iz, delil ve emare (zararlı yazılım, sızma vb.) görülmesi durumunda SGSYY ve İşletme hukuk müşavirliği ile görüşerek gecikmeksizin kanunen soruşturmaya yetkili makamlara (savcılık/kolluk), Havacılık Sektörel SOME'sine ve USOM'a bildirimde bulunur.

(5) Kurumsal SOME, bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında tanımlanan faaliyete müteakip Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analizi raporunda gerekli güncellemeleri yapar.

(6) Kurumsal SOME, dar ve geniş kapsamlı sızma testleri sonrasında tespit edilen zafiyetlerin ilgili bilgi işlem personeli/hizmet alınan firma tarafından kapatılmasını koordine eder.

(7) Kurumsal SOME, dar ve geniş kapsamlı sızma testleri sonrasında tespit edilen zafiyetler kapatıldıktan sonra doğrulama testlerini yapar/yaptırır. Zafiyetin kapatıldığının doğrulanması zafiyeti kapatan kişi tarafından yapılamaz. Zafiyetin kapatılmasına müteakip zafiyeti kapatan kişi/kişiler tarafından bir form düzenlenir ve bu Form SGSYY'ye sunulur.

(8) Kurumsal SOME'nin, dar ve geniş kapsamlı sızma testlerinin yanı sıra gelişi güzel aralıklarda zafiyet taraması yapması/yaptırması tavsiye edilir.

(9) Kurumsal SOME, İşletmenin belirlediği geniş kapsamlı test tarihlerini, test kapsamını ve testi yapacak firmanın yetkinlik sertifikalarını test tarihinden en az 2 ay önce Havacılık Sektörel SOME'sine resmi yazı ile bildirmek ile yükümlüdür.

(10) İşletmeler, sahip oldukları bilişim sistemlerinin ve belge/bilgilerin gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik yönünden güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.

Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analizi

MADDE 12 – (1) Kurumsal SOME, başta bilgi işlem birimi olmak üzere işletmenin ilgili birimleri ile koordineli bir şekilde çalışarak işletmenin varlık/süreç değerlerini belirler ve söz konusu verinin gizlilik-bütünlük ve erişilebilirlik kriterlerini de gözetererek varlık/süreç ve risk değerlerini hesaplar.

(2) Kurumsal SOME, İşletme siber güvenlik riskleri ile ilgili “Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analizi” raporunu hazırlar ve İşletme üst yönetiminin onayına sunar.

(3) Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analizi raporunun içermesi gereken minimum bilgiler şunlardır:

- a) Yönetici Özeti
 1. Risk Değerlendirme Metodolojisi
 2. Siber Güvenlik Risklerinin Önem Derecesine Göre Sayısal Dağılımı
- b) Teknik Rapor
 1. Riskin Tanımı
 2. Varlık/Süreç Değeri
 3. Riskin Önem Derecesi (Acil, Kritik, Yüksek, Orta, Düşük)
 4. Riskin Olası Etkisi
 5. Riskin Bulunduğu Bileşenler
 6. Riskin Gizlilik-Bütünlük-Erişilebilirlik Değerleri
 7. Riskin Toplam Değeri
 8. Alınması Gereken Önlemler
 9. Riskin Sahibi
 10. Risk Üzerinde Uygulanması Planlanan Kontrol/Kontrollerin Son Tarihi

(4) İşletme, Üst Yönetimi tarafından onaylanan Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analizi Raporu'nu en geç 7 gün içinde eksiksiz bir şekilde Genel Müdürlüğe resmi yazı ile gönderir.

(5) Kurumsal SOME, icra ettikleri geniş ve dar kapsamlı sızma testleri sonucunda elde ettikleri bulgular ışığında Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analiz Raporunu

günceller. Güncelleme sonucu oluşan Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analiz Raporu'nu 7 gün içinde Genel Müdürlüğe resmi yazı ile gönderir.

ISO/IEC 27001:2013 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi

MADDE 13 – (1) Kurumsal SOME kurumla yükümlü İşletmeler, kişisel verilerin, uçuş operasyon ve havayolu operasyon bilgilerinin, bilişim sistemlerinin ve endüstriyel kontrol sistemlerinin tamamını içeren ISO/IEC 27001:2013 sertifikasyonlarını TÜRKAK'a ya da Ülkemizde tanınırlığı olan uluslararası eşdeğerlerine akredite olmuş belgelendirme firmalarına 31.12.2018 tarihine kadar yaptırmakla yükümlüdür.

(2) İşletmeler, Madde 13 Fıkra 1'de belirtilen kapsamdaki sertifikalarını alana kadar ISO/IEC 27001:2013 hakkındaki çalışmalarını ve iş süreçlerini 6 aylık süreler ile Genel Müdürlüğümüze raporlar.

Felaket Kurtarma Merkezi

MADDE 14 – (1) İşletme, olası bir felaket, kriz veya kesinti durumunda iş sürekliliğinin aksamaması amacı ile farklı bir risk bölgesinde yer alan bir felaket kurtarma merkezi kurmakla veya yurtiçinde felaket kurtarma merkezi hizmeti verebilecek firmalardan hizmet alınması zorunludur.

(2) Kurumsal SOME, Kurumsal Siber Güvenlik Değerlendirme ve Risk Analiz Raporunu da dikkate alarak felaket, kriz veya kesinti durumunda etkin önlem alınabilmesi; itibarın, marka değerinin, değer yaratan faaliyetlerin ve paydaşların çıkarlarının korunabilmesi amaçlarıyla belirlenen operasyonların sürekliliğinin temin edilmesi veya hedeflenen zaman diliminde kurtarılabilmesinin sağlanması ve kriz öncesi duruma dönülmesine yönelik bir felaket kurtarma planı hazırlar. Felaket kurtarma planı, ilgili iş birimleri ile birlikte hazırlanmalı, mümkün olduğunca kapsamlı olmalı, kritik iş süreçlerinin felaket sonrası devamını, diğer önemli süreçlerin en kısa sürede başlatılabilmesini ve devamında kurumun normal işleyişe dönebilmesini sağlamalıdır.

İz Kayıtlarının Merkezi Olarak Yönetilmesi

MADDE 15 – (1) Kurumsal SOME; Kurumsal SOME Kurulum ve Yönetim Rehberinde yer alan “Olay Sonrasında İncelenmek Üzere Güvenilir Delillerin Elde Edilmesi İçin Tutulacak Kayıtların Asgari Nitelikleri” dokümanına uygun olarak, merkezi bir şekilde tutulmasını ve yönetilmesini sağlar. Görevler ayrılığı prensibi çerçevesinde, merkezi iz kayıt sistemi yönetiminin, iz kayıtlarını üreten bilişim sistemlerinin sorumlularından bağımsız olarak yapılmasını sağlar.

(2) Kurumsal SOME, iz kayıtlarının günlük olarak izleme ve incelemesini yapar ve bunu dökümanete eder.

(3) Kurumsal SOME, iz kayıtları üzerinde aylık analiz ve ilişkilendirme çalışması yapar; çalışma sonucunda oluşturduğu raporu SGSYY'ye rapor olarak sunar.

(4) Kurumsal SOME, aylık olarak yaptığı iz kayıt analiz ve ilişkilendirme çalışmasında olağandışı herhangi bir duruma rastlarsa, bu konuda düzeltici/önleyici aksiyon alır.

İz Kayıtlarının Güvenliği

MADDE 16 – (1) Siber olaylara ilişkin tutulan iz kayıtlarına, “bilinmesi gerektiği kadar” prensibine uygun olarak sadece erişim yetkisi verilen kişilerin ulaşabiliyor olması sağlanmalıdır.

(2) Kayıt üreten ortamların teknolojisine uygun olarak kimlik doğrulama ve yetkilendirme sistemleri yapılandırılmalıdır.

(3) Kayıt üreten ortamlarla iz kayıtları saklama merkezleri arasında teknik imkanlar dahilinde trafiğin şifreli olarak transfer edilmesi sağlanmalıdır.

(4) İz kayıtlarının tek yönlü kriptografik özet değerleri (hash değerleri) hesaplatılmalı ve iz kayıtları güvenli ortamlarda saklanmalıdır.

(5) Siber olaylara ilişkin iz kayıtlarının saklanması için kurulacak yapının kayıtları, olayların olduğu sistem dışında merkezi bir sunucuda saklanmalıdır. İşletme kritik olaylarını belirlemelidir. Kritik olayların iz kayıtları merkezi sunucuya anlık olarak (olay oluştuğu zaman) gönderilmeli, kritik olarak değerlendirilmeyen olayların iz kayıtları da kurumun belirlediği aralıklarda merkezi sunucuya iletilmelidir.

(6) Kritik sistemlerde oluşan iz kayıtları eş zamanlı olarak merkezi sunucularda yedeklenmeli, silinmelerine ve değiştirilmelerine izin verilmemelidir.

(7) Merkezi iz kaydı sunucuları sadece yeni iz kayıtlarının saklanması için fonksiyonlar içermeli, iz kayıtlarının silinmesi/değiştirilmesi amaçlı erişimlere kapalı olmalıdır.

(8) İz kayıtlarının periyodik olarak yedeklenmesi ve yedeklerin uygun şekilde muhafaza edilmesi sağlanmalıdır.

İz Kayıtlarının Yönetimi ile İlgili Roller

MADDE 17 – (1) İz kayıtlarının yönetimi; iz kayıtlarının üretilmesi, transfer edilmesi, depolanması, gözden geçirilmesi, analiz edilmesi ve imha edilmesi aşamalarını kapsar. Bu süreçlerde sistem, veri tabanı, ağ ve güvenlik yöneticileri, Kurumsal SOME personelleri, yazılım geliştiriciler ve denetçilere ait görev ve sorumluluklar belirlenmelidir.

İz Kayıtlarının Saklanma Süresi

MADDE 18 – (1) İz kayıtlarının saklanma süresi belirlenmesinde, iz kayıtlarından sağlanacak fayda, saklama maliyeti ve ilgili iz kaydının kritikliği parametreleri göz önünde bulundurulmalıdır. İşletmelerin tabi oldukları yasal mevzuatları gereği uyması gereken süreler saklıdır.

Ortak Zaman Sunucusu Kullanımı

MADDE 19 – (1) Kayıtların toplandığı bütün sistemlerin aynı zaman değerine sahip olması gerekmektedir. Bütün sistemlerin zamanlarının aynı yapılması işlemi için Ağ Zaman Protokolü (NTP-Network Time Protocol) sunucusu kurulup kayıt üreten farklı sistemlerin zamanlarını bu sunucu ile senkronize etmesi sağlanmalıdır. Bunun yanında farklı ülkelerde birimleri olan İşletmeler için saat dilimi (timezone) de dikkate alınmalıdır.

Siber Olay Öncesi Diğer Sorumluluklar

MADDE 20 – (1) Kurumsal SOME, siber olay öncesi, esnası ve sonrasındaki görev ve sorumlulukları ile İşletmenin diğer paydaşları ile ilişkilerini koordine eder, siber olay yönetim

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

ve bilgi güvenliği ile ilgili talimatlarını (siber olay müdahale, siber olay bildirim süreci vb.) hazırlar.

(2) Kurumsal SOME, Ulusal Siber Güvenlik Tatbikatı başta olmak üzere sektörel ve/veya ulusal kapsamda yapılan tatbikatlara katılmakla yükümlüdür.

(3) Kurumsal SOME, USOM ve Havacılık Sektörel SOME tarafından düzenlenen toplantı ve etkinliklere katılmakla yükümlüdür.

(4) Kurumsal SOME, siber güvenlik ürünlerinin (saldırı tespit sistemi, güvenlik duvarı, baskü�ü sistemi vb.) belirlenmesi sürecinde bilgi işlem birimi ile koordineli çalışır.

(5) Kurumsal SOME, güvenlik ürünlerinin uygulama seviyesi işletimi ile ilgili politikaları bilgi işlem ile koordineli şekilde belirler.

(6) İşletme, USOM ve Genel Müdürlüğümüz tarafından talep edilen her türlü bilgi/belge ve raporlamaları eksiksiz biçimde ve son tarihi geçmeden talep edilen biçimde bildirmek ile yükümlüdür.

(7) İşletme, USOM ve/veya Havacılık Sektörel SOME'si tarafından iletilen ihbarlar ile ilgili gecikmeksizin aksiyon almakla ve aldığı aksiyonları USOM ve Havacılık Sektörel SOME'sine bildirmekle yükümlüdür.

(8) İşletmeler, kendi içlerinde geliştirdikleri yazılımları Tübitak Bilgem Siber Güvenlik Enstitüsü tarafından geliştirilen Güvenli Yazılım Geliştirme Temel Kuralları dökümanına uygun bir biçimde geliştirmekle yükümlüdür.

(9) Kurumsal SOME'ler işletmeleri hakkında siber güvenlik istihbaratı toplar/toplatır.

Siber Olay Esnası Diğer Sorumluluklar

MADDE 21 – (1) İşletmede herhangi bir siber olayın gerçekleştiği durumda, Kurumsal SOME Ek-6'da yer alan akış diyagramına göre görevlerini icra eder.

(2) Kurumsal SOME, siber olay müdahale esnasında bilişim sistemlerine yetkisiz erişim yapılmaması için gerekli tedbirleri almak/aldırmakla yükümlüdür.

(3) Kurumsal SOME, siber olay müdahale akışı içinde suç unsuruna rastlanması halinde savcılık, kolluk makamı vb. makamlara haber vermek zorundadır.

Siber Olay Sonrası Diğer Sorumluluklar

MADDE 22 – (1) İşletmede bir siber olay gerçekleştikten ve olaya müdahale edildikten sonra Kurumsal SOME aşağıdaki görevleri icra eder:

a) Zaman geçirmeden olaya neden olan açıklık belirlenir ve çıkarılan dersler kayıt altına alınır.

b) Kurumsal SOME, siber olay ile ilgili bilgileri USOM tarafından belirlenen kriterlere uygun şekilde (Ek-7 Siber Olay Değerlendirme Formunu doldurarak) Havacılık Sektörel SOME'sine gönderir ve kayıt altına alır.

c) Olayla ilgili olarak gerçekleştirilebilecek düzeltici/önleyici faaliyetlere ilişkin öneriler kurum yönetimine arz edilir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

ç) Yaşanan siber olayların türleri, miktarları ve işletmeye maliyeti ölçülüp kayıt altına alınır.

d) Yaşanan siber olaya ilişkin iş ve işlemlerin detaylı bir şekilde anlatıldığı siber olay müdahale raporu hazırlanır, üst yönetim, Havacılık Sektörel SOME'sine resmi yazı ile iletir.

Diğer Sorumluluklar

MADDE 23 – (1) Kurumsal SOME, bu talimata ilaveten Milli Sivil Havacılık Güvenlik Programı Ek'i olan "Siber Tehditlere Karşı Yapılacak İşlemler Talimatı"nda yer alan önlemleri de almakla yükümlüdür.

(2) Kurumsal SOME, görevlerini "Kurumsal SOME Kurulum ve Yönetim Rehberi" ve Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planlarına uygun şekilde yerine getirecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilgi sistemlerine ilişkin destek hizmeti alımı sürecinin yönetimi

MADDE 24 – (1) İşletme üst yönetimi, bilgi sistemleri/siber güvenlik kapsamında alınacak destek hizmetlerine ilişkin olarak, söz konusu hizmetin destek hizmeti alımı yoluyla gerçekleştirilmesinin İşletme açısından doğuracağı risklerin yeterli düzeyde değerlendirilmesi, yönetilmesi ve destek hizmeti kuruluşu ile ilişkilerin etkin bir şekilde yürütülebilmesine olanak sağlayacak yeterli bir gözetim mekanizması tesis eder. Tesis edilecek gözetim mekanizması ile asgari olarak;

a) Bilgi sistemleri alt yapısına ilişkin destek hizmeti alımının doğuracağı risklerin tüm yönleriyle değerlendirilmesi,

b) Destek hizmeti kuruluşunun seçiminde gerekli özenin gösterilmesi,

c) Destek hizmeti alımı kapsamındaki tüm sistem ve süreçlerin işletmenin kendi risk yönetimi, güvenlik ve müşteri mahremiyeti politikalarına uygun olması,

ç) Kritik varlıklar ile ilgili destek hizmeti kapsamında İşletme verilerinin destek hizmeti kuruluşuna aktarılmasının gerekli olduğu durumlarda, destek hizmeti kuruluşunun güvenlik konusundaki prensip ve uygulamalarının en az İşletmenin uyguladıkları düzeyde olması,

d) Kritik varlıklar ile ilgili destek hizmeti alımı kapsamındaki faaliyetlerin İşletme bünyesinde gerçekleştirilmesi durumunda hangi denetimlere tabi tutulması öngörülüyorsa, herhangi bir kapsam daraltılmasına gidilmeden İşletme tarafından yılda en az 1 kere aynı denetimlere tabi tutulması, faaliyetin destek hizmeti alımı yoluyla gerçekleştirilmesi nedeniyle ek denetim ihtiyacı duyuluyorsa bunların da gerçekleştirilmesi,

e) Destek hizmeti alımına ilişkin hususların İşletme iş süreklilik planı göz önünde bulundurularak düzenlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması, destek hizmeti kuruluşunun bu kapsamdaki yükümlülüklerinin sözleşme ile netleştirilmesi, temin edilir.

(2) Destek hizmeti alımının, planlananın dışında sonlanması veya kesintiye uğraması durumlarına ilişkin risklerin yönetilmesine uygun bir çıkış stratejisi belirlenir.

(3) Destek hizmeti alımına ilişkin koşul, kapsam ve her türlü diğer tanımlama, ilgili destek hizmeti kuruluşunca da imzalanmış olacak şekilde sözleşmeye bağlanır. Sözleşme, asgari olarak aşağıdaki hususları içerir;

a) Hizmet seviyelerine ilişkin tanımlamalar,

b) Hizmetin sonlanma koşulları,

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- c) İşletmeye ait iş süreklilik planının sektöre uğramasını engelleyecek şekilde destek hizmeti kuruluşunun alması gereken önlemlere ilişkin hükümler,
- ç) İşletmenin güvenlik politikası dâhilinde hassasiyet arz eden konulara ilişkin gereklilikler,
- d) Sözleşme kapsamında üretilecek olan ürünün sahipliğini, fikri mülkiyet haklarını da göz önünde bulundurarak düzenleyen hükümler,
- e) Sözleşmede destek hizmeti kuruluşları için yükümlülük teşkil eden hükümlerin, alt yüklenici kuruluşlar ile yapılacak olan sözleşmelerde de bağlayıcı maddeler olarak yer almasını sağlayacak hükümler,
- f) Destek hizmeti alımının, planlananın dışında sonlanmasından veya kesintiye uğramasından kaynaklanacak risklerin yönetilmesine ilişkin hükümler,
- g) İşletmenin tabi olduğu mevzuat hükümlerinin alınan hizmet çerçevesinde destek hizmeti kuruluşları için de uygulanmasını sağlayacak hükümler,

(4) İşletme, güvenlik politikasının tanımladığı ilkeler doğrultusunda, destek hizmeti alımından kaynaklanan riskleri kontrol altında tutmak üzere organizasyonuna ilişkin gerekli değişiklikleri yapar, idari prosedürler tanımlar ve bu kapsamda alınacak önlemleri ilgili tüm diğer bölümlerin günlük işlemlerine ve sistemlerine entegre eder, alınan destek hizmetine ilişkin olarak, destek hizmeti kuruluşuyla ilişkileri yürütecek, yeterli bilgi ve tecrübeye sahip bir sorumlu atar.

(5) Destek hizmeti kuruluşlarına verilen erişim hakkı tipleri özel olarak değerlendirilir. Fiziksel veya mantıksal olabilecek bu erişimler için risk değerlendirmesi yapılır; buna göre, eğer gerekiyorsa ek kontroller tesis edilir. Risk değerlendirmesi yapılırken ihtiyaç duyulan erişim tipi, erişilen verinin değeri, destek hizmeti kuruluşu tarafından yürütölmekte olan kontroller ve bu erişimin işletme bilgilerinin güvenliği üzerindeki etkileri dikkate alınır.

(6) İşletme üst yönetimi, destek hizmeti alımı yoluyla gerçekleştirilen servisler için; servisin erişilebilirliğini, performansını, kalitesini, bu servis kapsamında gerçekleşen güvenlik ihlali olayları ile destek hizmeti kuruluşunun güvenlik kontrollerini, finansal koşullarını ve sözleşmeye uygunluğunu yakından takip eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Cezai Yaptırımlar

MADDE 25 - (1) İşletmeler Genel Müdürlük Sektörel SOME'si tarafından haberli veya habersiz olarak denetlenir. Yapılan denetimler sonucunda;

a) Tespit edilen eksikliklerin ne kadar sürede giderileceğini İşletmeye BYS sistemi üzerinden Ek-8'de bulunan Bulgu Seviyeleri Listesine uygun bir şekilde bildirir.

b) Genel Müdürlük tarafından uygun görölen tarihte, eksikliklerin tamamlanmamış olması durumunda ilgili İşletmeden savunma talep edilir. Söz konusu savunmanın yeterli olmaması durumunda Genel Müdürlük ilgili İşletmeye 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 143 üncü maddesi gereği Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmelik (SHY-İPC) hükümlerine göre idari para cezası uygulanır.

c) Tespit edilen eksikliklerin önemi göz önüne alınarak bu maddede belirlenen adımlardan bir veya daha fazlası Genel Müdür onayı ile atlanabilir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(2) Genel Müdürlük tarafından yapılan inceleme ve denetlemelerde, adli soruşturmaya konu olabilecek hususlara rastlanması durumunda adli makamlara suç duyurusunda bulunulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Genelge

MADDE 26 - (1) 02/08/2016 tarihli Genel Müdürlüğümüz HGD/2015-1 Genelgesi 01.01.2019 tarihinde yürürlükten kalkacaktır.

Yürürlük

MADDE 27 - (1) Bu Talimat yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 28 - (1) Bu Talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.